

Anno 1650.
L. D. B. V.
DISPUTATIO METAPHYSICA
^{DE}
EODEM ET DI-
VERSO
& qui cum iis coherent
MODIS DISTINCTIONUM.

Quam
Sub Præsidio
VIRI
Reverendi admodum & Praeclarissimi
DN. M. CONSTANTINI Ziegra
Döbelâ-Misnici, SS. Theol. Licentiandi & Colleg.
Philos. Adjuncti longè meritissimi.

Publicæ ventilationi sicut

RESPONDENS
GODEFRYED MATTHESIUS
Oderâ-Misnicus.

Ad diem 9. Octob. horis matut.

In Acroaterio minori.

Typis MICHAELIS WENDI/
ANNO M DC L.

oll. diss. A
40, 37

Diss. A. 240 (37)

D.

SÙV Θεῶ!
DISPUTATIONIS
De
EODEM ET DIVERSO.

THESIS I.

N Identitatis, Diversitatisq; naturam in-
quiriendi quanquam nos deterrere possit
difficultas, meritò tamen animat potius in-
signis per omnes Facultates & Disciplinas
se largiter diffundens necessitas & utilitas.
Quid enim, cum in veritatem quamcunq;
inquirimus penitus, sententijsq; disputa-
tionis cribro ventilatis eam è profundo e-
ruimus, frequentius est voce illa Distinguo? nec id immeritò; Nam
eruditum esse quid aliud est, nisi rerum differentias & convenien-
tias nosse, unumque ab altero rectè posse distinguere? Et pro-
fctò qui benè distinguit, benè docet; Omnis enim Doctrina in
Definitiones & Divisiones, ut duo summa capita, resolvi potest
& debet. Nostrum propterea institutum, freti summi Numinis
assistentia, pergemus & Ejusdem ac Diversi naturam sub placitam
revocabimus ventilationem.

II. Est autem *Idem* & *Diversum* inter Proprietates Entis dis-
junctas mediatas prima. *Proprietas Entis* est, transcendentalis sci-
licet, quia subiecto suo citra omnem operationem mentis compe-
tit; Non enim h̄ic loci consideramus *Idem* & *Diversum* prout pe-
cceliarem Locum Topicum constituit, ita enim notionaliter con-
sideratur, quatenus fundamentum vel affirmationis vel negatio-
nis est, ut videre est apud Aristot. lib. 3. & 7. Topic. c. 1. & 2. *Entis*
proprietas est non hujus vel illius in specie, sic ut Quantitates &
Qualitates in aliquo convenientes Identitatis nomine non ve-
niant, sed illæ Æqualitatem; hæ similitudinem habeant, quomo-
do Identitatem sumere videtur iterum Arist. quando 5. Metaph.
c. 19. Similia ταῦτα esse negat, qui ipse tamen vel immemor sui,
vel in latiori acceptione 10. Metaph. c. 5. Similia ταῦτα esse affir-

mat; Sed in latitudine sua accepti, prout à Substantia & Accidente abstractum, adæquatum Metaphysicæ objectum constituit. Disjuncta est proprietas, quia non simpliciter, sed sub disjunctione cum Ente reciprocatur, non enim, quod mox apparebit, omne Ens est idem, nec omne Ens est diversū; Sed omne Ens esse aut Idem aut Diversum afferit Arist. 10. Metaph. c. 4. t. 10. inquiens: *καὶ παν ἡ ταῦτα ἢ ἄλλο.* Media est, nam non Ita nudè sed mediante Unitate competit Enti esse Idem vel Diversum, sicq; quasi quodam Indivisionis est consequens Idem vel Diversum esse, docente Scheiblero lib. I. Metaph. c. 8. §. 1. Et Suarez Disp. 3. sect. 2. & 12. Identitatis doctrinam ad Unitatem refert, suaq; opinionis authorem citat Aristotelem lib. 10. Metaph. tr. 9. c. 5. & 6. Prima est, quia ex Unitate fuit proxime & à reliquis mediatis Affectionibus Ens quasi presuppositur; ita ut simplex vel compositum, Totum vel pars, Universale vel Singulare Ens dici nequeat, nisi sit vel *Idem* vel *Diversum*.

III. Definimus *Idem*, Ens quod à se vel ab alio non est divisum. Definitum quo sensu capiatur jam vidimus. Definitio resoluta potest in Materiale & Formale. Materiale habet commune cum omnibus alijs affectionibus unitis juxta & disjunctis, Illud autem Ens est reale & positivum. Equidem & Conclusio, quæ Ens rationis est, vocatur diversum quid à suis præmissis in Definitione Syllogismi ab Arist. lib. I. Top. cap. 1. Sed non nisi analogicè & impropriè, propriè enim sumptum Idem & Diversum Ens ut materiam suam semper includit. Formali verò, quod in distinctione Affectionum præprimis est attendendum, id enim si diversum est, Definitione nascitur diversa, ubi autem diversæ sunt Definitiones, ibi diversæ res, colligit Aristot. VI. Topic. c. 1. Sicut ex opposito Identitas Definitionis rei Identitatem arguit, teste eodem IV. Metaph. c. 29. gaudet proprio, scilicet quod à se, vel ab alio non est divisum. Idem enim formaliter accipi potest vel fundamentaliter & negativè, sive que notat non diversum à se, & sic Ens Idem sibi dicuntur, quod à seipso non est divisum, nec diversum à se; vel positivè, quatenus Ens ad aliud cum quoconvenientiam habet effectus, sicq; idem cum eo comprehenditur. Vid. plurā de hac distinctione apud Suarezum Disp. 7. sect. 3. §. 2.

s. A.

IV. Sunt

¶ IV. Sunt autem certa quædam indicia & hotæ, è quibus for-
male hoc colligi & de Identitate judicium fieri potest. Primum e-
nīm juxta Canonem Philosophi valdè familiarem; Eadem in o-
no tertio inter se eadem esse judicamus, cum Arist. IV. Top. cap. 1.
Sed canon iste cum grano solis accipiendos est. Sunt enim qui
peccant circa eum in excessu, sunt qui in defectu. In Defectu in
genere omnes, qui eum de Ente à creato & in creato abstracto fal-
sum esse dicunt, quod facit Suarez. lib. 4. de Myster. Trinie. c. 3. Dist.
27. quem corrigit Beatus D. Jacob. Mart. in libro de Tribus Elohim lib.
12. c. 44. In specie Keckerm. qui in Tract. contra Goslav. à Bebelmo ad
solam Quantitatem sicq; Mathesin eam restringit; cui verò rectè
respondet Golav. esse de omni ubiq; & semper verum. Verum dum
unum contrariorum declinat, in alterum se precipitat & ad Infini-
tum Ens in specie eum extendit. Sic Photiniani in genere argu-
mentari amant: Essentia divina est Pater. Essentia divina est Fi-
lius E. Filius est Pater, de quo Syllogismo quid censendum. Vid.
Jacob. Mart. l.c. & Kesler. Logica Photin. Sect. 2. prima. 6. Notetur au-
tem interea committi ab ipsis οὐτιθασνεῖς ἀλόγοι, Canon
enīm iste prout inductione finitorum & creatorum conflatus est,
ita ad Infinitum & Increatum Ens in specie non temerè est exten-
dens, quippe cuius convenientia vel in uno tertio, vel inter se,
nudæ est revelationis. Vel si ita universaliter capere cum vis, erit
tertium istud vel singulare, & nec esse est ut sit in communicabile.
Vel commune, nimirum Genus, Species aut Differentia commu-
nis & in tantum sunt eadem in quantum in uno tertio conveni-
unt. Aut si mavis ita: quæconq; habent eadem prædicata, vel ipsa
de ijsdem præditantur præmetate iliorum prædicatorum ea-
dem esse indicantur. Sic limitat hunc Canōnum Zanardus in IV.
Metaph. Sect. II & Zanch. de Tribus Elohim part. 2. lib. 5. c. 7. p. 702.
ut scilicet in eo puendo convenientiae sint eadem; sic quæ supposi-
to convenient, etiam in eo sint eadem; quæ essentiæ, secundum
eandem.

V. Porro ex Identitate Proprietatum, quatenus sunt proprie-
ties de Identitate etiam fit judicium. Hoc enim est, quod in com-
moni Canone etiam docemur. Idem manens idem a priori natum
esse semper facere idem. Ubiverò probè attendendum, an pro-

- prium aliquid subiecto competit primò & Essentialiter; an verò,
- quoniam mediante unione propria communicari possunt, com-
- municative & accidentaliter. His inter se confulis, à veritate ni-
- mium quantum abludemus.

VI. Uti verò Unum, sic Idem in varias potest dispesci species,
secundum Armand. de Bello visu, qui in explic. terminorum tract.
11.c.205. inquit: Quot modis & quibus modis dicitur unum & a-
liqua dicuntur Unum, tot modis dicitur Idem & tot modis aliqua
dicuntur Eadem. Suum hic cuiq; pulchrum, & sua cuiq; artidet
Divisio. Nos ut progrediamur ordine, & bimembrem, quantum
quidem res ipsa finit, observemus resolutionem, dicimus: Identita-
tem aliam esse Rationis aliam Rei ipsius. Sic admodum Rever.
Dn. D. Schiarff. Praeceptor noster eternum honorandus, in Theoria Tran-
scend. quam Distinctionem etiam ex inente Combachij lib. I. Metaph.
cap. 22. pro ratione Extremorum explicat, quod illa assignanda sit
extremis, quæ revera quidem distincta non sunt, Intellectus tamē
ijsdem ut distinctis utatur. Idq; sit interdum sine reali fundamen-
to in objecto & Identitas est Rationis puræ; interdum verò pro-
pter fundamentum aliquod in objecto & Identitas est Rationis
rationatæ. Exemplo rem declaratum sivis, sume Aristotelem &
Praeceptorem Alexandri M. Intellectus hos concipit ut distinctos,
sed in uno tamen tertio scilicet Individuo humano conveniunt
E. etiam inter se, quæritur autem qua Identitatem? & dicimus præ-
ter realem etiam rationis. Realis enim non omne discrimin, sed
nudum reale tollit & negat. Sic quoad posterius, Intellectus con-
cipit Unum, Verum, Bonum, Affectiones Entis Unitas, ut diversa
& plura, conveniunt tamen in uno terrio, scilicet Ente, & quidem
Identitate Rationis Rationatæ.

VII. Hanc verò, Realem, Extremis diversis Identitatem quan-
dam sine Intellectus ope habentibus tribuimus. Et quidem est ea
vel *Essentialis* vel *Suppositalis*. *Essentialis* est inter ea, quæ ad essen-
tiam aliquam constituendam pertinent, vel de communia aliqua
essentia participant. Id autem quoniam multifaria m sit, *Essentialis*
etiam Identitas in Inferiora dispescenda venit.

VIII. Scilicet est vel *Extrema* vel *Media*. *Extremam* voca-
mus quæ medianam vel ob Excellentiam suam excedit, vel ob infir-
mita-

mitatem non attingit. Itaq; agnoscimus eam esse vel *minimam* vel *maximam*. *Minima* dicitur Analogica Identitas, estq; ea Convenientia terum in Uno vel attributione vel saltem similitudine. Habet enim hic locum utraque Analogia Attributionis non tantum, sed & proportionis; nec tantum Substantia & Accidens propter participationem ab Ente, licet gradu longè dispari, dicuntur Eadem; Sed & homo pictus & vivus propter similitudinem quam inter se habent. *Maxima* verò est & dicitur Numerica, quæ tribuitur ijsdem Numero subjectis seu Extremis, sub distincto vel tempore, vel aliquo alio schemate consideratis. Vocant hæc etiam Singularis. Idem enim Numero Singulare esse constat ex Aristot. lib. I. Top. c. 6: & post eum ex Alexand. Aphrod. in cap. 6. lib. I. Top. & cap. I. lib. VII. Top.

IX. *Media* autem, sic dicta respectu Extremorum, tūm minimæ, supra quam paulò altius assurgit; tūm maximæ, cuius perfectionem non attingit, ulterius subdividi potest vel respectu alicujus latioris in Genericam & specificam, quæ vocantur etiam Identitates universales & meritò, juxta B. Jacob. Mart. in Exerc. Metaph. lib. I. tb. 4. vel respectu cujusdam angustioris in causalem & effectivam. *Generica* est inter extrema de aliquo communione genere Univoco, sive summo, sive intermedio participantia. *Specificæ* inter ea quæ speciem aliquam æqualiter communem habent.

X. *Causalis* Identitas est Entium communem causam vel unam vel plures habentium. Sunt enim quæ internas causas Materiam & Formam habent easdem, sed ab Efficientibus vel genere vel specie, vel numero saltem diversis producta; Sunt quæ ab eadē causa producta Materiam & Formam agnoscunt diversissimam; Sunt quæ in his omnibus convenientes ad diversos fines ordinati sunt & tendunt. Materia autem, quoniam est triplex vel ex qua, vel in qua, vel circa quam, nova iterum ejus respectu oritur Identitatis divisio, in Identitatem materialem in specie sic dictam, Objectivam & Subjectivam. Prima est eorum quæ ex eadem constant Materia; Altera quæ in eodem subjecto convenienter. Ultima quæ circa idem objectum occupantur. *Effectiva* verò Identitas est, quâ plura Entia ad effectum aliquem producendum occupantur, dicuntur alias causæ sociæ.

XI. Su-

XI. Superest; Identitas *suppositalis*, eorum quæ in uno aliquo supposito concurrunt & illud absolvunt.

XII. Hæc accuratius observasse multum interest. Quæ enim ratione eadem sunt, produnt se antea re ipsa Eadem à ratione ut distincta concepta fuisse; quæ Numero Eadem sunt, ordinariè prædicari de se nequeunt, fieret enim Prædicatio Identica. Quæ Generica vel Specifica Identitate sunt Eadem, Genus & Speciem ut Prædicata essentialia admittunt. Quæ suppositaliter sunt eadem, propria sua inter se communicare possunt. Horum enim omnium Identitas fundamentum est. Sed Nos progredimur ad Diversitatem & quæcum ea cohærent.

XIII. Diversum est Ens quod à se vel ab alio divisum. Ponimus hic formalitatem Identitatis formalitati oppositam. Revera enim ut contraria opponuntur Idem & Diversum, ita ut uno posito & affirmato de subjecto, alterum oppositionis legibus observatis poniri & affirmari nequeat, sed negandum de eo sit; Propterea, quia in Materiali prorsus conveniunt, Formali sic discrepant necessarium erit.

XIV. Quoad Indicia & notas diversitatis; nec non quoad Divisiones ejus, nolumus crambem eandem iterum apponere. Notas enim habet illis Identitatis contrarias. Divisiones admittit easdem contrario tamen sensu ubiq; acceptas. Illud verò prætereundum non est Identitati maximæ contrariari diversitatem tantum. Ea verò illorum Entium est, quæ cum alijs in nullo prorsus communi genere convenire possunt, sed exclusivè prorsus diversa per totam essentiam suam ab alijs distinguuntur, de his vid. *Jac. Mart. Exerc. Metab. 14. tb. 6.* Sunt autem talia DEUS & summa rerum Genera; Opponuntur autem istis Diversa differentia, quæ inclusivè sunt diversa seu ita ut Extrema illa in aliquo convenient, aliquo verò superaddito ab invicem distinguuntur. Talia sunt quæcunq; sub genus aliquod Univocum revocari possunt.

XV. Istud verò quām maximè meretur observationem, diversa quedam talem, inter se habitudinem includere, ut unum oppugnet & pellat alterum, quæ etiam in specie opposita dici meretur; quedam verò in subjecto aliquo convenire & se mutuo tolerare posse,

posse, quæ Diversorum in Specie sic dictorum nomini veniunt. Duo
hæc membra quoniam omnem Diversorum exhauiunt latitudinem, malumus de quocunque in specie quædam ponere, quam in
generalibus multum morari. Igitur.

XVI. Oppositionem dicimus diversitatem extremorum inter se
pugnantium & se mutuo excludentium. Genus seipsum offert, quid
ergo attinet aliud aliò petere & id quod est proximum præterire?
Extrema intelliguntur tantum duo. Unum enim uno opposi-
tionis genere opponitur alteri totali correlato, si opposita relativa
sunt; privationi, si privativa sunt; in summo gradu si de contra-
rijs qualitatibus est sermo. Pugnant & mutuo excludunt se, scili-
cket è subjecto numero eodem, eodem tempore & eodem respectu
ei applicata. Sic habet Rutgers, lib. 1. Instit. Metaph. c. 14. Et admo-
dum Rever. Dn. D. Scharff in Theoria.

XVII. Dividi verò commode potest oppositio ratione extre-
morum in Positivam & Negativam. Illa scilicet est inter duo extre-
ma positiva, estq; vel Relativa vel contraria. Hæc verò est Extremo-
rum alterius quidem positivi, alterius verò vel privativi & dicitur
privativa; vel Negativi & dicitur negativa. In has species opposita
distinguit Aristot. V. Metaph. Earum autem sufficientiam & diffe-
rentiam probat Armand. de Bello Visu Tract. II. c. 215. per modum
dependentiae & rationis.

XVIII. Relativa oppositio est inter Extrema Relata seu ta-
lia, quorum totum esse in respectu ad aliud consistit. Contraria est
inter Extrema contraria, seu quæ sub eodem genere maximè di-
stant & eidem subjecto inesse possunt, ita tamen, ut simul inesse
nequeant sed se mutuo expellant, nisi unum alterius naturali in-
hærentiâ prossus excludatur. Distant hæc non quidem localiter,
sed essentialiter. Distant maximè respectu scilicet illius generis.
Privativa est inter habitum ejusq; privationem, scilicet totalem &
propriam, quæ etiam potentiam tollit. Requiritur autem ad pri-
vationem primum subjectum habile, alias enim esset eadem cum
negatione. Deinde in eo subjecto certa pars habilis ad privatio-
nem. Sic ad cœcitatem habilis est non pes vel digitus, sed oculus. Et
deniq; tempus à natura definitum, absq; his conditionibus si esset

B

Priva-

Privationem cum negatione eandem esse observat. Suarez. Disp. 34.
sect. 4. §. 3. 4. Contradictoria est inter terminos, quae simpliciter ut Af-
firmatio & Negatio, seu ut Ens & non-Ens opponuntur. Et qui-
dem tanta in ijs est repugnantia, ut nec per potentiam infinitam
simul stare possit.

XIX. In his negativarum Propositionum primum habemus
fundamentum, perinde ut in illis affirmativarum. Potissima autem
species est contradictoria, id quod in Logicis suis docet Bertius de
oppositione p. 89. Et post eum Jacob. Mart. in *Institut. Logicis*, niti-
turq; ea principio hoc primo & universalissimo: Impossibile est
Idem simul esse & non esse, quod habet Aristot. lib. I. *Metaphys.* c. 3.
¶ 8. Sed i. Post. c. 8. t. 26. §. 22. Dialecticis terminis sic exprimit:
Impossibile est ideo simul affirmari vel negari. Eiq; Repugnan-
tia competit simpliciter, sic ut semper una pars sit vera, altera fal-
sa; reliquisvero competit secundum quid tantum, in quantum
scilicet adcontradicторia vel magis, vel minus accedunt, id quod
non obscurè innuit Durand. I. Disp. V. q. 1. Item Suarez. Di-
sp. 30. sect. 17. §. 12.

XX. Diversa verò in specie sic dicta seu Disparata sunt, quae qui-
dem inter se non conveniunt, sed vel sunt, vel concipiuntur alia,
interim unum positum non statim alterius infert negationem vel
sublationem, sed simul stare & eidem subjecto inesse optimè pos-
sunt; igitur tantum discernenda, ita ut se habent cognoscenda
sunt & debito modo distinguenda. Hinc consurgit hīc Distin-
ctionis Doctrina.

XXI. Vellicat hīc iterum aurem tritum istud antea præmis-
sum: Qui benè distinguit, benè docet. Item in mentem venit,
quod Plato suis suassisce legitur, ut si offendere hominem benè
secare seu distinguere scientem, eum ceu DEUM aliquem vene-
rentur: Non autem potest quisquam, nisi qui rerum accuratam
sibi paravit cognitionem. Distinctio enim quae cum reipsa non
concordat est cam pana sine pistillo, ea signidem de rebus ipsis
sumi debet, non verò ijsdem obrudi. Quanta proh DEUM! in
lucem edunt absurdā, qui rebus sepositis vel ad falsitatem suam in
quā hārent palliandam, vel ad acumen ingenij manifestandum,
è suo

è suo tantum litipipio deponunt distinctiones. Quid quæsō est artem theoreticam & scientiam practicam statuere, nisi cœlum cum terra miscere? Quid sibi vult quantitas intelligibilis, quæ ne quidem intelligi potest? Hinc verò, quod negari certè non potest, omnis oritur difficultas distinctionis, quia rebus ipsis ea est commensuranda. Est enim distinctio nihil aliud quam distincta cognitio. Cognitio autem omnis quemadmodum est facilis, si proportio & conformitas intercedit inter cognoscibile & potentiam cognoscentem; ita difficilis est & esse præsumitur, si disproportionem & disformitatem hæc duo inter se habent.

XXII. Hanc autem depreheudi in multis patebit si objecta cognoscibilia cum Intellectu cognoscente paululum conferamus & cognitionem, qualis esse debeat, etiam expendamus. Sunt objecta cognoscibilia *vel* supra prædicamentalia, *vel* prædicamentalia, *vel* infra prædicamentalia. Prima & ultima ad Intellectū prorsus sunt disproportionata: Illa ob excellentem perfectionem, quā in altiori essendi ordine constituta Intellectum transcendunt & ab eodem ob *aduvauias* quandam nequeunt attingi, ut ut ob perfectionem suam quam maximè sint intelligibilia. Hæc verò ob debilem Entitatem, nimiamq; exilitatem quā intellectus vis & virtus in se sufficiens ad ea comprehendenda impeditur. Et talia sunt omnia, quæ de actu parùm participant, ut privationes, negationes, motus. &c.

XXII. Media autem seu Prædicamentalia sub intelligendi quidem potentiam cadunt, gradu tamen valdè dissimili. Quædam enim sunt superiora & de Entitate magis participant, proptereaq; sunt magis intelligibilia; quædam sunt inferiora, ut accidentia imperfectissima, proptereaq; minus intelligibilis. Talia sunt Relationes, Passiones, quæ ob exilem suam Entitatem cognitionem nostram penè subterfugiunt.

XXIII. Cognitio autem sic se habeat necesse est, quomodo se habet ipsum esse. Hæc ratione res iucomplexa & indivisibilis, incomplexam & indivisibilem etiam exigit cognitionem. Quo posito distinctio ad Intellectu facta distinctionē in re ipsa præsupponat necesse est: Nec non ut de rebus quocunq; modo distinctis

distincta Intellectus etiam fiat cognitio, quod quoniam in tanta
objectorum diversitate & ad Intellectum disproportione tam sim-
pliciter fieri nequit, ecce nunc objectum simplicissimum & ab o-
mni compositione alienissimum sub distinctis apprehendit conce-
ptibus; nunc inter se distinctissima simplicia aliquo conceptu ap-
prehendit. Igitur, viso sic distinctionis fundamento, ipsius Natu-
ram & varios modos ut consideremus operæ pretium videtur.

X X IV. *Distinctio est Diversitas quæres vel in sensu distincta,
vel ab Intellectu ut distinctæ concipiuntur.* Diversitas est Genus, nam
& hæc Oppositis convenit, nec non alijs limitationem quamcunq;
admittentibus, igitur est aliquid communius. *Differentia ab obje-
cto sumitur, quod sunt Res seu Extrema distinguenda, i. e. Omnis
Generis Entia in tertio aliquo discrepantia.* Sicut enim illæ Divi-
siones sunt bonæ, quæ includunt rationes contradictorias; ita il-
læ distinctiones sunt optimæ, ubi unum extreum alterius remo-
tionem vel negationem subinfert.

X X V. *Distinctio immediatè dividitur in eam quæ est secun-
dum rem & quæ secundum motionem.* Immediata est hæc divisio, quia
distinctio proximè in hanc dividitur, mediante autem hâc in alias
quascunq;. Bina autem hæc divisionis membra immediatè oppo-
nuntur oppositione. Illa enim datur citra omnem mentis operationem,
hæc verò citra mentis operationem non datur. Seu Distin-
ctio realis oritur, quando conceptus objectivus est alius & alius.
Rationis vero quando conceptus objectivus est unus & idem, for-
males autem diversi. Competere autem citra mentis operationem
& non competere contradictoria sunt, Distinctio autem terminos
contradictorios importans bona judicatur. Et præterea nulla
potest afferti vel excogitari distinctio, quæ ad neurrum à nobis
positarum specierum reduci possit.

X X VI. *Distinctio Secundum rem est quæ à re ipsa suppeditatur.*
Hæc autem pro varietate terminorum species iterum continet va-
rias, & dividitur in *Distinctionem Realem, Ex Natura Rei & Moda-
alem.* *Realis* est quæ separat res diversas & docet unum non esse
alterum. Contra medium partem, *distinctionem in quam ex Natu-
ra Rei, insurgunt multi, sed iniquè, cum Reali enim neutquam
conspic-*

conspirat, nisi latè & minus accuratè ea sumatur. Est autem non quidem inter res & res, attamen inter talia quæ virtute & fundamento ut distinguantur efficiunt. Et est quasi media quædam, non tanta quanta realis, nec tam exigua quanta secundum rationem. Vid. de ea Suarez. Disp. 7. Metaph. Sect. 1. n. 6. Fonsecalib. 5. Metaph. r. 6. Cave autem ne ex Natura rei idem tibi sit quod ex parte rei, quasi, citra mentis nostræ operam in re sit diversitas, sic enim Realis esset, sed prout occasione à re datâ ad distinctos & inadæquatos conceptus provehimur. Sic explicat Jarell. lib. 12. Metaph. quest. 19. It. Combach. in Metaph. Et ex his Scheibl. Quomodo autem differat à distinctione Rationis rationatæ solidè explicat Dn. D. Scharff. Disp. XIV. Theor. Transcend. n. 43. & seqq. Ad partes igitur eorum rationibus moti accedimus eamq; defendimus. Medali modus à modo l. à re separatus.

XXVII. Sed nec res istæ reali distinctione discernendæ ultimatè prorsus conveniunt, sed ulteriore adhuc inter se habent discrepantiam, Igitur & realis distinctio in tria membra subdividi potest & debet, scilicet in Realem tantum seu in specie sic dictam, estq; ea rerum in una essentia convenientium, numero vero distinctorum: In *suppositalem* quæ est inter diversa supposita, sive sint unius speciei, sive non. Notashujus distinctionis, de quibus discrepant Authores, vide apud Suarez. Disp. VI. sect. 2. It. apud Fonsec. lib. V. Met. c. 6. Nec non Scheibl. lib. I. c. 8. §. 21. è quibus genuinæ & optimæ sunt 1. diversitas Causæ Efficientis & Effecti 2. producentis & producti. 3. Suppositorum; Et deniq; in *Essentialem*, eorum quæ & re & supposito & præterea etiam essentia differunt, hæc enim ultima species duas præcedentes includit quasi & præ-supponit. Igitur procedit quidem, essentialiter distincta distincta etiam esse realiter, sed non contra. Patet id in Personis Divinitatis, quæ realiter quidem sunt distinctæ, in una tamen essentia convenienti. It. Aristot. VIII. Top. c. 1. realiter distincta vocat, quæ essentias habent separatas seu mutuò separabiles. Ejus verba sic habent: Amplius si alterum potest esse sine altero non erit idem; Impossibile enim est idem omnino à se sejungi ac separari à parte rei & manere idem.

XXXIX. *Distinctio ex natura rei quæ sit jam vidimus paulum;*
Scilicet est ea inter res plures, quæ in se quidem sunt una res,
sed præcisione Intellectus tamen ut Distinctæ conceptæ, idq; ha-
bitâ ratione virtutum & effectuum, Intellectus enim quando
rem conceptu uno adæquato apprehendere nequit, format de eâ
plures inadæquatos, ut ita nunc unam, nunc alteram perfectio-
nem attingat. Eaq; est vel Virtualis vel Formalis.

XXX. *Virtualis* est diversitas rei quæ ob virtutes, quas exe-
rit & Effectus, quos præstat, plures videtur cōtinere realites. Sic
DEI virtus infinita est & simplicissima quidem, sed quam Intellec-
tus nostri angustia capere non potest, hinc in ordine ad diversos
effectus eam partitur in tales potentias, quas in homine videmus
distinctas, licet in simplicissima DEI virtute eminentissimo modo
sint unitæ: Intellectus verò distinctis istis conceptibus simplici-
tatem virtutis DEI non solvit, quippe concipiens ea omnia ut qui-
dem realia, sed non ut realiter distincta. In Philosophia enim
duplex datur abstractio seu separatio, Intentionalis seu menta-
lis una & Realis altera; seu ut loquitur Zabarell. II. de Anima text.
13. Secundum considerationem solum & secundum esse. Illa
est quâ è pluribus conjunctis Intellectus apprehensiva seu discur-
sivâ cognitione cognoscit unum, relictis reliquis. Iterumq; divi-
ditur in Universalem s. Logicam, quâ cognoscit naturam, non co-
gnitis ejusdem conditionibus, seu quæ eidem adhærent. Sic e.g.
potest cognosci homo, missa ejus quantitate & qualitate; Et in
Formalem s. præcisivam, qnâ intellectus Formam aliquam extra
suum subjectum seu suppositum considerat v.g. humanitatem ex-
tra hominem. Hæc vero Realis s. secundum esse, quâ revera
conjuncta & unita segregantur à se invicem. Prolixiorē ejus si-
vis declarationem, adi Suarez. Tom. I. in I. Part. lib. I. c. 12. n. 7. & Tan-
ner. Disp. 2. q. 2. dub. 5. num. 15.

XXXI. *Formalis* est diversitas Rei unio continentis plures rea-
lites formaliter extra se positas, quasi essent duæ res, cum tamen
subjectivè sint revera una res. Nec hæc distinctio simplicitatem
Rei solvit. Formalitas enim hic loci notat formalitates objecti-
væ differentijs ab Intellectu formatis correspondentes. Sic Ju-
stitia

Itia divina formaliter non est misericordia. Sic Bonitas Entis non est ejus Veritas. Suā enim unaquæque formalitate gaudet.

XXXII. *Distinctio modalis* est quæ separat modum à modo, vel modum à re. Modus variè dicitur, ejus amplitudinem evolvit *Suarez. Disp. VII. Sect. 1. n. 17. It. D. Kesler. parte Generali Metaph. Photin. Sect. 2, princ. 1. Scheibl. lib. 1. Metaph. c. 8. lib. V. Art. 2.* Nos hīc per Modum intelligimus actualem determinationem rei indifferenteris. Tale indifferens est Essentia actualis, postulans modum & Terminum quendam, sub quo in naturam rerum se ingerat & vel substantiæ vel Accidentis personam repræsentet. In rerum enim Natura nihil locum habet, quod non in certa aliqua Entis specie reponi possit. Tales v. modi perficientes sunt duo Subsistētia & Inhærentia: Item Causalitas vel materialis vel effectiva: Nec non Ubicatio, Situatio, unde Sessio, Statio, Cubatio oritur. Malè autem *Carol. de Raco. part. II. Metaph. Tr. c. 3. Sect. 2. §. 3.* Existētiam pro modo reputat. Et *part. IV. Met. Tr. II. c. 3. Sect. 1.* Inter Essentiam & Existētiam modalem distinctionem constituit, dum ea non est præexistentis Essentiæ determinatio, nec ut modus ad eam se habet; sed ab Essentia possibili distinguitur negative, ab actuali vero non nisi ratione. Modi autem genuini & proprij quia ob debilem & dimidutam suam perfectionem novas Entitates non constituunt, sed saltem præexistentes Essentias determinant, nec per infinitam quidem potentiam extra rem modificatam conservari possunt, si deò ijs realis distinctio non videtur assignanda, ut quæ inter res & res tantum esse debet.

XXXIII. *Distinctio Rationis* est, quæ imponitur rebus non quantum existunt, sed quatenus Intellectus operationi substant & ab eo denominationem accipiunt. Sic intellectus rem unam concepitibus diversis eam æqualiter repræsentantibus exprimit, notiones suas ei imponens, modoq; subjectum, modo prædicatum, modo Synonymum vel aliter indigitans. Et id quidem sine fundamento evidenti in re, non tamen sine omni, non enim de nihilo est quod sentit *Vasquez. part. I. Disp. II. c. 3.* Intellectum etiam tūm occasionem distinguendi reperire, licet non talem, qualem in ijs qui distinguuntur ratione ratiocinata seu ex Natura Rei, attamen non omnis

monis ei est denegenda. Homo enim consideratus ut Subiectum u-
riq; aliquo modo diversus est à se Prædicato in ordine ad alias E-
nunciationes, ubi prædicatum differt à Subje cto. Contra C.F. A.
de Rac. qui cum Suarez. Fons. & Mendoza fundatum ei simpli-
citer negare non veretur.

XXXIV. Solet distingui in Distinctionem Rationis ratiocinan-
tis & Rationis rationante. Vel uti Thom. I. Sentent. Dist. 2. quæst. 1. art.
3. & Fons. lib. V. Metaph. c. 6 q. 6. Sect. 3. efferunt, Rationis pure &
eminentis. Sed quia de illa in proximè præcedenti thesi diximus,
hæc verò cum Virtuali & Formali coincidit, igitur & præcedentia
illa hîc repetantur. Sicq; quod voluimus diximus, nil
propterea restat, nisi

DEO SOLI GLORIA.

Ad

Eximum & Præstantissimum

DN. GODOFREDUM MATTHESIUM,

Conterraneum suum suavissimum,

Disputationis Authorem,

Philosophiae Candidatum dignissimum

DOCTAS de rerum vario discrimine scribis,
Propugnasq; pari dexteritate theses;
Sic quanto studio Veritatem dogmaça fundo
Erueris, Nobis, mi GOD OFREDE, probas.
Nec te pœnitent, quid enim nisi præmia restant?
Mox doctam cingent Laurea Serta comam.

gratulabundus scribebat

M. NICOLAUS GREFIUS,
Freiberga-Misnicus.

Coll. diss. A. 240, misc. 37